

درختواره دانش حکمرانی برای مدیریت نظام آموزش و پرورش استان

نعمت‌اله قاسمی^۱، بهروز کاملی^۲، مهران کشتکار هرانکی^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۵/۲۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۲/۳۰

چکیده

با اوج گرفتن نقش دانش در زمینه‌های گوناگون، توجه به دانش حکمرانی نظام آموزش برای سیاست‌گذاری و مدیریت صحیح آن به‌عنوان بستری برای رشد و پیشرفت جوامع در عرصه‌های گوناگون است. درختواره دانش حکمرانی نظام آموزش و پرورش استان یکی از راه‌حل‌های مناسب برای سیاست‌گذاری کلان و راهبردی صحیح در انتخاب مدیران آموزش و پرورش آن منطقه به‌شمار می‌آید. ترسیم دانش حکمرانی برای مدیریت نظام آموزش و پرورش استان، رویکردی نوین و نظام‌مند در حکمرانی نظام آموزش استان خواهد بود که می‌تواند دیدگاه نوینی در چگونگی مدیریت آن اعمال کند. هدف اساسی این پژوهش، استخراج و گروه‌بندی سرشاخه‌های اصلی دانش مورد نیاز حکمرانی برای مدیریت آموزش و پرورش استان از طریق روش کیفی فراترکیب است. جامعه و نمونه آماری پژوهش، تمام اسناد کتابخانه‌ای مرتبط با موضوع حکمرانی نظام آموزش در بازه زمانی ۱۹۸۸ تا ۲۰۲۲ است. تمام اسناد نمایه‌شده در Google Scholar با استفاده از نرم‌افزار Publish or Perish شناسایی شد که سرانجام، ۲۷ سند پالایش شده از ۶۸۰ سند علمی و همچنین شناسه‌گذاری ۲۲۱ کلیدواژه اختصاصی از اسناد با نرم‌افزار MAXQDA Analytics Pro 2020 تحلیل شد. نتیجه اینکه درختواره دانش حکمرانی برای مدیریت نظام آموزشی استان با نرم‌افزار iMindQ و بر اساس تحلیل اسناد معتبر علمی در سه سطح اصلی دانش نهادینه‌سازی ارکان اندیشه‌ساز آموزش، دانش سیاست‌گذاری آموزش، دانش معماری مؤلفه‌های حکمرانی نظام آموزش استان ترسیم و هرکدام نیز به چندین سطح فرعی دیگر دسته‌بندی شد.

واژگان کلیدی: دانش، درختواره دانش، حکمرانی، نظام آموزش.

۱. نویسنده مسئول، دانشجوی دکتری مدیریت راهبردی دانش و هیئت علمی دانشگاه تربیت پاسداری امام حسین(ع)

Email: ng.ghasemi@gmail.com

۲. استادیار مدیریت راهبردی دانش، دانشگاه عالی دفاع ملی

۳. استادیار مدیریت راهبردی دانش، دانشگاه عالی دفاع ملی

مقدمه

اطلاعات و دسترسی مؤثر به آن یکی از عناصر کلیدی پیشرفت و توسعه محسوب می‌شود، به‌گونه‌ای که تمامی فرایندهای اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، آموزشی و زیستی به‌شدت نیازمند اطلاعات هستند. در عصر اطلاعات، مزیت اصلی در سرمایه دانش نهفته است (فراهانی، ۱۳۸۸). دانش در دنیای پیشرفته امروز به‌سرعت در حال تبدیل شدن به مزیت رقابت اصلی سازمان‌ها می‌باشد (موغلی، ۱۳۸۷). دانش حکمرانی آموزش، می‌تواند با یکپارچه‌سازی سرمایه‌های دانشی حوزه آموزش، تأثیرگذاری مستقیم بر مفاهیمی مانند اعتلای رهبری و تصمیم‌گیری هوشمندانه، فرهنگ سازمانی دینی، یادگیری سازمانی اجتماعی، بازطراحی فرایندهای مناسب و درخور شرایط کشور، تولیدات دانشی جدید مطابق با خواسته‌های نظام دینی و اسلامی جمهوری اسلامی ایران و زمینه ارتقای سطح فعالیت‌ها و رسیدن به اهداف متعالی را فراهم کند. مدیریت دانش یکی از راه‌حل‌های مناسب برای کسب سودمندی و کارایی در سازمان‌ها به‌شمار می‌آید. از این‌رو، با مشارکت بخش‌های مختلف در فرایندهای نوآوری و مدیریت دانش، می‌توان گام‌های مؤثری در انتقال صحیح و به موقع دانش به مدیران ارشد کشور، محققان، کارمندان و سایرین برداشت (امیرخانی و حاجی‌زاده‌صفر، ۱۳۹۵).

ارائه تصویری شفاف و حقیقت‌گرایانه از وضعیت دانش حکمرانی سبب ایجاد هوشمندی سیاسی، ایجاد هم‌زمانی و وفاق در ارائه تصمیمات، گزارشات تحلیلی و عملکردی در کشور و امکان مقایسه دستاوردهای آن با سایر کشورهای منطقه و فرامنطقه‌ای می‌شود (فطانت‌فردحقیقی و همکاران، ۱۴۰۰). براساس تدابیر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و تعیین شعارهای سال با مظامین دانشی و آیین‌نامه اجرایی نظام پایش و ارزیابی علم، فناوری و نوآوری کشور و مصوبات دولت در این زمینه، نیاز به ترسیم درختواره دانشی به عنوان مسیر تدابیر و تصمیمات کشوری است. به‌عبارتی از اقدامات ضروری به منظور راهبری مدیریت دانش، تعیین حوزه‌های دانش و درختواره دانش حکمرانی نظام آموزش در کشور است. برای شناسایی حوزه‌های دانشی سازمان بایستی در گام نخست فرایندهای اصلی دانش آن سازمان شناسایی شوند. با شناسایی حوزه‌های دانشی، هر یک از فرایندهای سازمان درختواره دانشی سازمان را تشکیل می‌دهد (سبک‌رو و همکاران، ۱۴۰۰).

درخت دانش، نموداری است که ساختار دانشی یک سازمان و ارتباط و وابستگی حوزه‌های دانشی را به‌صورت مختلف چندلایه‌ای و تصویری نشان می‌دهد و ابزاری توانمند جهت شناخت حوزه‌های دانشی سازمان می‌باشد و از ابزارها و روش‌هایی است که در مهارت‌های داده‌کاوی بسیار پرکاربرد است. زمانی که حجم داده‌ها بسیار بالا باشد، این روش می‌تواند کمک کند؛ درختواره دانش، ابزاری مهم و

متوازن برای ارائه تصویری جامع، شفاف و منطبق با واقعیت از وضعیت دانش حکمرانی نظام آموزش کشور است (Henriques, 2022) که مبتنی بر مطالعه و بررسی تجارب پیشین در این زمینه و استخراج شاخص‌ها و مؤلفه‌های مندرج در اسناد بالادستی و موجود خلاصه می‌گردد.

هدف‌گذاری و جهت‌گیری اصلی درخت دانش، پاسخگویی به نیازهای کشور و انقلاب اسلامی است که با توجه به نیازمندی‌های روزافزون مشخص، باید مدیریت صحیح، کامل، به‌هنگام و غیرمحافظة‌کارانه را نمایان کند. اگر درختواره دانش حکمرانی نظام آموزش استان مشخص گردد، از کژروی، نامفهومی مسیر حرکت، عدم انطباق و جزیره‌ای رفتار کردن جلوگیری خواهد شد و سبب ایجاد راهبردها و سیاست‌های منسجم حکمرانی نظام آموزش استان می‌گردد. احساس خلاء و نیاز به این الگوی دانشی از اسناد بالادستی باعث بررسی، پژوهش و ترسیم این درختوار گردیده است.

براساس آنچه فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی تأکید فرمودند، رسیدن به این مهم (مدیریت صحیح) در آموزش مستلزم اقدامات اساسی از جمله دستیابی به نقشه جامعه علمی و حکمرانی آن است. ملموس نبودن خروجی کار حکمرانی برای مدیریت آموزش به عنوان یک چالش جدی و نبود یک سامانه نظام‌مند حکمرانی برای سیاست‌گذاری و انتخاب مدیران آموزش استان، مهم‌ترین دلایلی هستند که بر اهمیت و ضرورت ترسیم درختواره دانش می‌افزاید؛ با توجه به توضیحات فوق انتظار می‌رود بر اساس این پژوهش دستاوردهای زیر محقق شود:

- آسان‌سازی حکمرانی صحیح، جامع و به‌هنگام نظام آموزش استان؛
 - آسان‌سازی حکمرانی، رصد و دسته‌بندی بلوک‌های دانشی مدیریت نظام آموزش استان؛
 - ارائه زیرساخت ساختاری منطقی از پایگاه دانشی برای حکمرانی نظام آموزش استان با یک چارچوب ساده قابل درک؛
 - کمک به درک بهتر از حوزه دانشی حکمرانی نظام آموزش استان و نمایش وابستگی‌ها و پیش‌نیازهای دانشی؛
 - سرعت‌بخشی در اعتباردهی دانش ارائه شده توسط دیگر خبرگان و حکمرانان نظام آموزش استان.
- در این پژوهش با استفاده از بررسی اسناد و پایگاه‌های داده به شیوه تحلیلی-توصیفی اقدام به نوع‌شناسی دانش می‌گردد و در نهایت به‌عنوان مبنای شناسایی و ترسیم روابط دانش با نظام آموزش کشور، درختواره دانشی حکمرانی استانی آموزش با استفاده از اسناد موجود و تجارب سایر سازمان‌ها پیشنهاد می‌شود. در حقیقت، شاخص‌ها برای سنجش وضعیت دانش حکمرانی مورد توجه است و باید براساس نظام پایش و ارزیابی دانش حکمرانی با شاخص‌های تبیین‌شده در چندین معیار اصلی دسته‌بندی گردد.

در این راستا شاخص‌های بخش آموزش با محوریت حکمرانی و مشارکت دستگاه‌های همکار و شاخص‌های بخش تحقیق و توسعه، نوآوری با همکاری پیوسته معاونت علمی و فناوری و مشارکت دستگاه‌های همکار تهیه می‌گردد.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش مفهوم شناسی دانش و مدیریت آن

مطرح بودن اصطلاحاتی نظیر «اقتصاد دانش محور»، «عصر اطلاعات و دانش» و «توسعه دانایی - محور» نمایان‌کننده این است که دانش منبع اساسی قدرت است و کسب اقتدار در جهان امروز مرهون تولید علم و دانش و مدیریت آن است. به عبارتی ارزشمندترین دارایی امروز دانش است (Dana Tessier, 2021).

دانش در لغت به معنای علم و معرفت است (فرهنگ معین) و برای انتقال یا توزیع دانش به صورت موفقیت‌آمیز، دانش باید ابتدا تعریف، جمع‌آوری، سازماندهی، ذخیره و توزیع گردد. بسته به اینکه دانش از لحاظ فیزیکی در کجا قرار می‌گیرد، می‌توان آن را به دو نوع دانش صریح و ضمنی تقسیم‌بندی کرد. «نوناکا» و نویسندگانی دیگر از جمله «هال، آندریانی» دانش صریح را دانشی می‌دانند که قابل رمزگذاری و شناسه‌گذاری بوده و در نتیجه می‌توان آن را به سادگی مخابره، پردازش، ترابرد و در پایگاه داده‌ها ذخیره کرد. این نوع از دانش را می‌توان شکل داد و به شکل یک قاعده علمی و یا کتابچه راهنما بین افراد سازمان منتشر کرد. دستورالعمل‌ها، مقررات، قوانین، رویه‌های انجام کار، آیین‌نامه‌ها، شرح جزئیات و ... که به صورت رسمی در بین افراد سازمان به آسانی قابل انتقال هستند، دانش صریح به حساب می‌آیند. در مقابل، دانش ضمنی، شخصی بوده و شکل دادن آن بسیار مشکل است. این نوع از دانش که از طریق تسهیم تجربیات با مشاهده و تقلید به دست می‌آید، ریشه در اعمال، رویه‌ها، تعهدات، ارزش‌ها و احساسات افراد داشته، قابل شناسه‌گذاری نبوده و از طریق یک زبان مخابره نمی‌شود. به عقیده «گاندی» (۲۰۰۴)، دانش در تجربه‌ها، مهارت‌ها، قابلیت‌ها، توانایی‌ها، استعدادها، افکار، عقاید، طرز کارها و تصورات افراد موجود است و به شکل مصنوعات ملموس، فرایندهای کاری و امور روزمره یک شرکت، خود را آشکار می‌سازد. به نوعی، به مفهوم سازمانی، به هرگونه اطلاعات پردازش شده‌ای که در جهت تحقق اهداف سازمان مفید باشد دانش گفته می‌شود. در اکثر سازمان‌ها، مدیریت دانش یک کار در حال پیشرفت است (3 : Bryan Bergeron, 2003).

مدیریت دانش، سازمان‌دادن برای دانستن است. کوششی هماهنگ برای تصرف دانش حیاتی سازمان، اشتراک دانش میان یک سازمان و برجسته‌کردن حافظه جمعی سازمانی برای بهبود تصمیم‌گیری، افزایش

بهره‌وری و نوآوری است. مدیریت دانش شامل کوششی برای تبدیل دانش کارکنان (سرمایه انسانی) به دارایی مشترک سازمانی (سرمایه فکری ساختاری) است (اسمیتی گاندی، ۲۰۰۴). زمان‌های اجرای واقعی برای توسعه یک سیستم KM قابل اجرا بسته به پیچیدگی آن، از چند ماه تا چند سال متغیر است و فرایندهایی که باید تجزیه و تحلیل شوند، اندازه شرکت، تعداد کارکنان و مدیران درگیر، سرعت تغییرات فرهنگی شرکت، منابع یا فناوری در دسترس، چالش اجرای KM و... اثر دارد.

مدیریت دانش در مسیر رشد خود نسل‌های چهارگانه‌ای را پشت سر گذاشته است: ۱. نسل اول، بیشتر بر اشتراک‌گذاری دانش متمرکز بوده و تأکید بسیار زیادی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات داشته است. غلبه دیدگاه فناوری‌گرایانه تا حدود زیادی باعث شده از ابعاد انسانی و کسب‌وکاری مدیریت دانش و نقش آن در تحول سازمانی چشم‌پوشی کنند. ۲. نسل دوم، در این نسل مدیریت دانش با نگاه فرایندی و تا حدودی اجتماعی با مدیریت دانش عجین شده و با تعمق آگاه‌سازی کارکنان با لایه‌های سازمانی، محیطی و صنعت برای توسعه زیرساخت‌های سازمانی از جمله توجه به نقش و جایگاه منابع انسانی همراه شد. اما هنوز خلاء جدی در ارتباط با قابلیت‌های سازمانی و ماهیت دانشی کسب‌وکارها وجود داشت. ۳. نسل سوم، در این نسل مدیریت دانش بر توسعه قابلیت‌ها و تمرکز بر ایجاد ارتباط زیاد بین راهبردهای کسب‌وکار و راهبردهای دانشی سازمان روی آورده است. از جمله ویژگی‌های این نسل از مدیریت دانش توجه به زنجیره ارزش سازمانی بوده است. ۴. نسل چهارم مدیریت دانش تحولی است که از یک‌سو با ارزش‌آفرینی به عنوان میراث نسل سوم در ارتباط است، از سوی دیگر، تسهیل تحول بزرگ در سازمان‌ها را برعهده دارد. ابزارهای تحلیلی هوشمند مهم‌ترین پیشران مدیریت دانش نسل چهارم به حساب می‌آید. نفوذ روزافزون شبکه‌های اجتماعی، ظهور پدیده‌های دیجیتالی شدن (مانند متاورس (فراجهان) یا دنیای دیجیتال جدید سه بعدی محیط اطراف)، پیشرفت‌های شگفت‌انگیز در عرصه هوش مصنوعی، رواج ارزش‌های دیجیتال، و درهم تنیدگی همه کسب‌وکارها و کلیه شئون زندگی با فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات، نسل چهارم مدیریت دانش را اجتناب‌ناپذیر کرده است (حسن زاده، ۱۴۰۰: ۱۱-۹).

حکمرانی

واژه «حکمرانی» به معنای حکومت، فرمانروایی و رهبری است. از نظر بانک جهانی، حکمرانی عبارت است از: فرایند و نهادهایی که از طریق آنها تصمیمات اخذ و اختیارات در یک کشور اعمال می‌شود (اکبری و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۰۱). به عبارتی حکمرانی به چگونگی حکومت‌کردن همواره مورد توجه اندیشمندان سیاسی و جامعه‌شناسان بوده است. رهبران و مسئولان سیاسی همواره در تلاش برای افزایش

کارآمدی نظام سیاسی خود هستند و هدف خود را از این تلاش افزایش رفاه شهروندان معرفی می‌کنند. همه حکومت‌ها مدعی هستند که بسترسازی و مفهوم‌سازی‌های آنها منجر به بهسازی فردی، اجتماعی و نهادی خواهد شد (ساعی و روشن، ۱۳۸۹).

فرایند قاعده‌گذاری، اجرای قواعد، بررسی، نظارت و کاربست بازخوردها با اعمال قدرت مشروع و به منظور دستیابی به هدف مشترکی برای همه کنشگران و ذی‌نفعان در چارچوب ارزش‌ها و هنجارها در محیط یک سازمان یا یک کشور است. حکمرانی استانی یکی از عوامل اصلی در بهبود کیفیت آموزش است و برای تعادل بین استقلال و پاسخگویی، نقش کیفیت در آموزش به مرور زمان رو به افزایش می‌باشد (باقری‌مقدم و احمدی، ۱۳۷۹).

«برنامه توسعه سازمان ملل»^۱ حکمرانی را همان اعمال قدرت سیاسی، اقتصادی و اداری برای مدیریت امور کشور در کلیه سطوح می‌داند، حکمرانی براساس تعریف این نهاد شامل فرایندها و نهادهایی است که به‌واسطه آنها شهروندان، گروه‌ها و نهادهای مدنی منافع خود را دنبال، حقوق قانونی خود را اجرا و تعهداتشان را برآورده می‌سازند و تفاوتشان را تعدیل می‌کنند (UNDP, 1997: 2).

این نهاد همچنین، شاخص‌های حکمرانی را تحت عنوان اصول هشت‌گانه شامل: پاسخگویی، شفافیت، قانون‌مداری، مشارکت‌جویی، مسئولیت‌پذیری، اجماع‌محوری، کارایی و اثربخشی، انصاف و عدالت معرفی کرده است (شریف‌زاده و قلی‌پور، ۱۳۸۲: ۱۰۰-۹۷).

تعریف شاخص‌های هشت‌گانه حکمرانی مبتنی بر نتایج تحقیقات برنامه توسعه سازمان ملل:

۱. پاسخگویی: پاسخگویی یک امر حیاتی برای مسئله حکمرانی متعالی است. نه تنها نهادهای دولتی بلکه بخش خصوصی و سازمان‌های جامعه مدنی باید نسبت به عموم مردم و همه افراد ذی نفع پاسخگو باشند. به‌طور کلی یک نهاد یا سازمان نسبت به کسانی که در ارتباط مستقیم با تصمیمات آنها قرار دارند، پاسخگو خواهند بود. لازم به ذکر است پاسخگویی بدون وجود شاخص‌های شفافیت و قانون‌مداری قابل اجرا نیست.

۲. شفافیت: شفافیت به معنی جریان آزاد اطلاعات و قابلیت دسترسی آسان به آن برای تمامی ذی‌نفعان مربوط است. اطلاعات باید به اندازه کافی و به‌صورت قابل فهم در دسترس باشند و از طرف دیگر، اتخاذ تصمیمات و اجرای آنها از قوانین و مقررات مشخصی پیروی کند.

۳. قانون‌مداری: برقراری نظام حکمرانی متعالی نیازمند چارچوب‌های قانونی عادلانه و منصفی است که از ویژگی بی‌طرفانه بودن برخوردار است. در این چارچوب باید از حقوق کلیه افراد به‌ویژه حقوق

محرومان محافظت به عمل آید. اجرای این گونه قوانین در یک فضای بی طرفانه و مبتنی بر انعطاف، نیازمند دستگاه قضایی مستقل و نیروی پلیس بی طرف و عاری از فساد است.

۴. مشارکت جویی: مشارکت به معنی حضور همه مردم در تصمیم گیری های مختلف است که هم به صورت مستقیم و هم از طریق نمایندگان و نهادهای واسطه ای قانونی و مشروع تحقق می یابد. مباحث مشارکت غالباً مبتنی بر وجود آزادی بیان و حق اظهار نظر همه افراد جامعه در حوزه های مختلف سیاسی و امنیتی خواهد بود؛ البته این امر لزوماً به معنی آن نیست که تمایلات، خواسته ها و نگرانی های تمام افراد جامعه مورد توجه قرار می گیرد بلکه منظور مشارکت حداکثری است که از طریق سازوکارهای خاص خود تحقق پیدا می کند؛ بنابراین ویژگی اصلی مشارکت همانا آزادی همه مردم در ابراز نظرات و دیدگاه های خود است که این امر در مرحله اجرا نیازمند ابزارهای خاصی از جمله رسانه های آزاد و نهادهای مدنی مستقل است.

۵. مسئولیت پذیری: حکمرانی متعالی نیازمند است که نهادها و فرایندهای تصمیم گیری در یک چارچوب زمانی منطقی به همه ذی نفعان آن خدمات لازم را ارائه دهد. نیل به این هدف تنها زمانی امکان پذیر است که نهادهای تصمیم گیر نسبت به تأمین خواسته ها و تمایلات افراد احساس مسئولیت داشته باشند.

۶. اجماع محوری: در واقع هر اندازه که نقطه نظرات موجود در یک جامعه از تفاوت های زیادی برخوردار باشند بالطبع بازیگران گوناگونی نیز وجود خواهند داشت، لذا حکمرانی متعالی نیازمند این است که منافع و سلاقی مختلف در جامعه به سمت اجماعی گسترده که بهترین و بیشترین منفعت را برای تمام اجتماع در پی دارد، هدایت کند. این امر مستلزم این است که چشم انداز بلندمدت و وسیعی نسبت به آنچه برای توسعه انسانی پایدار ضروری است و چگونگی دستیابی به اهداف این چنین توسعه ای وجود داشته باشد. این مهم نیز تنها از طریق فهم و درک مفاهیم تاریخی، فرهنگی و اجتماعی جامعه قابل دستیابی است.

۷. کارایی و اثربخشی: حکمرانی متعالی به معنی آن است که نهادها و سازمان های تصمیم گیرنده همیشه نیازهای مردم را در نظر داشته باشند و از منابع موجود به صورت کارا استفاده کنند. مفهوم کارایی در ارتباط با حکمرانی متعالی به معنی استفاده پایدار از منابع طبیعی و حفاظت از محیط زیست نیز خواهد بود لذا موضوع بهترین استفاده از منابع با حکمرانی ارتباط مستقیم دارد.

۸. انصاف و عدالت: در حکمرانی متعالی همه افراد باید از فرصت های برابر برخوردار باشند. رفاه یک جامعه، وابسته به تضمین این امر است که همه اعضای آن احساس کنند در آن جامعه ذی نفع هستند.

برای تحقق این امر همه گروه‌های آسیب‌پذیر باید از حمایت‌های لازم برای افزایش توانمندی‌های خود برخوردار باشند (بیک‌زاده و قربانی، ۱۳۹۶: ۵).

درختواره دانش

درخت دانش نموداری است که ساختار دانشی یک سازمان و ارتباط و وابستگی حوزه‌های دانشی را به صورت مختلف چند لایه‌ای و تصویری نشان می‌دهد و ابزاری توانمند جهت شناخت حوزه‌های دانشی سازمان می‌باشد و از ابزارها و شیوه‌هایی است که در مهارت‌های داده‌کاوی بسیار پُرکاربرد است. زمانی که حجم داده‌ها بسیار بالا باشد این شیوه می‌تواند کمک کند. به بیان دیگر درختواره دانش ابزاری مهم و متوازن برای ارائه تصویری جامع، شفاف و منطبق با واقعیت از وضعیت دانش حکمرانی نظام آموزش کشور است (Henriques, 2022).

ترسیم درختواره دانش یک رسانه ارتباطی آگاهانه که با استفاده از نمایش گرافیکی متن، داستان، اعداد یا نمادهای انتزاعی بین نقشه‌سازان و کاربران نقشه طراحی شده است، می‌باشد (Henriques, 2022). نقشه‌های دانش راه‌های بسیار خوبی برای به دست آوردن و به اشتراک گذاری دانش صریح در زمینه‌های سازمانی هستند. نقشه‌سازان تلاش می‌کنند تا کاربران نقشه را به درک چگونگی ارتباط کار یا شغل آنها در شرکت یا سازمان با دیگران راهنمایی کنند.

مهم است که در همه نقشه‌های دانش، حتی نقشه‌هایی که مورد استفاده رایج هستند (مانند نمودار سازمانی)، تشخیص داده شود که رابطه بین نقشه‌سازان و کاربران نقشه پویا است. گاهی اوقات، سازندگان نقشه با یک نقشه دانش به نیازهای بیان‌شده کاربران نقشه پاسخ می‌دهند. در زمان‌های دیگر، نقشه‌سازان دنیای شرکت‌کنندگانی را ترسیم می‌کنند که به‌عنوان مثال، به دنبال انباشت دانش در روال‌هایی هستند که هنوز به اشتراک گذاشته نشده، صریح نشده‌اند یا با تازه‌واردانی که مشتاق اتخاذ بهترین شیوه‌ها هستند، ارتباط برقرار نکرده‌اند. در مواقع دیگر، نقشه‌سازان ظاهر رهبری را بر تن می‌کنند و از نقشه دانش برای هدایت توجه به قلمرو جدید استفاده می‌کنند؛ همانطور که در یک نمودار سازمانی که در آن روابط برقرار می‌شود، ما نیز در تلاش برای استفاده از اطلاعات، سایر روابط را ترسیم می‌کنیم. ما راهبردها را با استفاده از مفهوم توالی احتمالی در قالب بازی ترسیم می‌کنیم. نقشه دانش شکلی از طراحی گردش افراد و اطلاعات است که در آن نهاد کانونی (سازمان، بخش، پروژه‌ها) براساس اینکه دیگران چگونه مرتبط عمل می‌کنند و احتمالاً به تصمیم ما واکنش نشان می‌دهند یا اینکه ما، زمانی که سایرین حرکت‌هایی را انجام می‌دهند، چگونه عمل یا واکنش نشان خواهیم داد، تصمیم می‌گیرد. نقشه‌های راهبردی با زمان‌بندی، نتیجه توالی و البته برنده شدن سروکار دارند. حرکت از ارتباط مکانی به زمانی یکی از مسیرهایی است که مدیران معاصر با افزایش

عدم اطمینان و ناپایدار شدن روابط فضایی درگیر آن هستند.

تعاریف گوناگونی از درخت دانش ارائه شده است که در این بخش تعدادی از آنها مورد بررسی قرار می‌گیرد:

- درخت دانش، تخصص یک سازمان را در کارنامه‌های قابل جستجو دسته‌بندی می‌کند (آرس و همکاران، ۲۰۰۸).

- یک ابزار تجسم است و می‌تواند یا شاخص منابع دانش و مکان آن یا محتوای دانش و پیوند آن با دانش مرتبط را نشان دهد (مک‌کی، ۲۰۲۲).

- یک نظام هدایت‌گر برای دانش (هم دانش صریح و رمزگذاری شده و هم دانش ضمنی) است و پیوندهای پویای مهمی را بین ذخیره‌های دانش مختلف نشان می‌دهد (ژو و همکاران، ۲۰۲۰).

- یک نقشه فرامتن داخلی برای نمایش بصری معماری یک حوزه دانش است. نقشه‌های دانش به عنوان نقشه‌های موضوعی و نقشه‌های مهارت نیز شناخته می‌شوند (جنکس، ۲۰۰۹).

- یک نمودار پیوندگر که دارای ایده‌هایی است که در گره‌ها قرار گرفته‌اند و از طریق پیوندهای از پیش ثابت برجسب‌گذاری شده به سایر ایده‌های مرتبط متصل می‌شوند (ادسوپ و همکاران، ۲۰۱۰).

- یک تعریف عملی از مدیریت دانش عبارت است از آسان‌سازی فرایندهایی که دانش را ایجاد کرده است، نگهداری می‌کند، به کار می‌گیرد، به اشتراک می‌گذارد و نوسازی می‌کند (هارگادون، ۲۰۰۲).

انواع ترسیم درختواره

درختواره دانش با دو دیدگاه فرایندگرا^۱ و شی‌گرا^۲ ترسیم می‌شود. تعیین نوع درختواره دانش موردنیاز در یک سازمان با توجه به مواردی همچون نیاز سازمان و نوع دانش‌های موجود در سازمان مشخص خواهد شد؛ در ادامه هریک از انواع درختواره دانش مورد بررسی قرار می‌گیرد (مشاوران مهندسی نداک، ۱۳۹۸).

- درختواره دانش فرایندگرا

درختواره دانش فرایندگرا براساس فرایندها و مهارت‌های لازم به منظور انجام یک کار ترسیم می‌شود. در ترسیم این نوع از درختواره دانش، انجام یک کار تخصصی به‌عنوان حوزه‌های اصلی دانش مدنظر قرار می‌گیرد. این نوع درختواره دانش در سازمان‌هایی که دارای محصولات متنوع‌تر ولی با فرایندهای مشابه هستند، مورد استفاده قرار می‌گیرد.

1.subjective

2.Objective

– درختواره دانش شی گرا

در ترسیم درختواره دانش با دیدگاه شی گرا، حوزه‌های دانشی براساس اجزای یک محصول و یا خدمات یک واحد ترسیم می‌شود. از این دیدگاه به علت سادگی در فهم و شناخت حوزه‌های دانشی، در سازمان‌هایی استفاده می‌شود که دارای خدمات و محصولات محدود اما با فناوری و دانش بالا هستند.

حوزه دانشی

فیلد یا حوزه‌های دانشی، حوزه‌هایی هستند که کارکنان یا ذی‌نفعان سازمان در آن‌ها به تولید، تبادل، دستیابی و نگهداری دانش می‌پردازند. فیلدهای دانشی سازمان توسط مشاور و با همکاری متخصصان واحدهای سازمان به دست می‌آید. فیلدهای دانشی براساس مرزهای دانش سازمان تعریف می‌شوند و شامل دانش‌هایی هستند که برای اجرای فرایندهای سازمان مورد نیاز می‌باشند. مرز فیلدهای دانشی با انتخاب دقیق نام هر حوزه مشخص می‌شود. به عبارت بهتر فیلدهای دانشی با استفاده از نام خود از یکدیگر تفکیک می‌شوند. مجموعه فیلدهای دانشی یک سازمان، شامل کلیه دانش‌های مورد نیاز آن سازمان جهت نیل به اهداف خود است.

حوزه‌های دانشی در واقع در پاسخ به این سوال شناسایی می‌شوند که برای انجام فرایندهای کاری سازمان به چه دانش یا دانش‌هایی نیاز است؛ بنابراین برای شناسایی فیلدهای دانشی سازمان باید در گام نخست فرایندهای اصلی شناسایی شوند و با پاسخ به سوال مطرح شده، فیلدهای دانشی هر یک از فرایندهای کاری و تخصصی سازمان شناسایی شود. نتیجه تجمیع فیلدهای دانشی استخراج شده، درخت دانش سازمان خواهد بود.

کاربردهای درخت دانش

با استفاده از درخت دانش، حوزه‌های دانشی سازمان شناسایی می‌شود. زمانی که حوزه‌های دانشی سازمان به شکلی دسته‌بندی شده وجود داشته باشد، فرایند شناسایی منابع دانش سازمانی نیز آسان خواهد شد. چندلایه بودن درخت دانش این امکان را فراهم می‌کند تا فیلدهای دانش سازمانی طبقه‌بندی شده و ارتباط و همبستگی میان آن‌ها به راحتی قابل مشاهده باشد. با دسته‌بندی و طبقه‌بندی فیلدهای دانشی، قابلیت بازیابی دانش نیز افزایش پیدا می‌کند. درخت دانش در یک نمای کلی و تصویری، محدوده دانش موجود در سازمان را به شکلی قابل فهم به مخاطب ارائه می‌کند.

درخت دانش منجر خواهد شد تا فرایند استخراج و ترسیم نقشه دانش و متخصصان سازمان آسان شده و با صحت و دقت بیشتری انجام شود (جهانیان، ۱۴۰۰).

نظام آموزش

نظام آموزشی عبارت از مجموعه‌ای از عواملی نظیر برنامه درسی، مدرسه، معلم، فراگیر، تجهیزات، مواد آموزشی و... است که در امر انتقال دانش مشارکت دارند. این عوامل بر اساس فلسفه مسلط اجتماعی، سیاست آموزش رسمی و راهبرد روشن آموزشی و هدف‌های خاص اجتماعی در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند؛ گروه مشاوران یونسکو، در تعریف نظام آموزشی می‌نویسند: نظام آموزشی یک مجموعه پیچیده است که در آن اجزای متشکله و زیرنظام‌ها به گونه‌ای سازمان یافته است تا در اثر تعامل مداوم، هدف‌های از پیش تعیین شده را تحقق بخشد؛ تربیت و تخصصی که افراد جامعه کسب می‌کنند به شدت تابع نظام آموزشی آن جامعه است؛ اگر نظام آموزشی با اهداف نهایی و نیازهای واقعی یک جامعه تناسب نداشته باشد، نمی‌تواند نسل جوان را برای نیل به اهداف و رفع آن نیازها تربیت کند و در نتیجه محصول مطلوب انسانی به بار نخواهد داد (باقری، ۱۳۹۱).

نظام آموزشی، پویا و پیوسته در حال تحول است؛ و با محیط خارج از خود یعنی اجتماع، پیوسته در حال همیاری است. در این نظام، از یک سو، انسان هم ماده اولیه محسوب می‌شود و هم مصرف‌کننده محصول و مجری فعالیت‌های آن نیز هست؛ لذا نظام آموزشی با پویایی خود می‌تواند در آرمان‌های افراد، انتظارات گروه‌ها و نهادهای اجتماعی نیز تحول ایجاد کند؛ از سوی دیگر یک نظام آموزشی، از جنبه‌های کمی مانند: افزایش جمعیت، بالا رفتن میزان عرضه و تقاضا برای آموزش و جنبه‌های کیفی همچون: افزایش کیفیت زندگی و بهبود شرایط زیستی و معنوی افراد جامعه نیز در حال رشد است. از مهم‌ترین مسائلی که در نظام‌های آموزشی مطرح است، یکی گسترش پایدار دانش و آگاهی‌های بشری است که برنامه‌های آموزشی را تحت تأثیر قرار می‌دهد و دیگری، افزایش خواسته‌ها و نیازهای اجتماعی برای رفع کمبودها، نیازها و در نهایت ایجاد فرصتی همسان برای عموم مردم به منظور بهره‌مندی از امکانات آموزشی است. هدف عمده و به تعبیری وظیفه نظام آموزشی هر جامعه، تربیت انسان توسعه‌یافته‌ای است که در تمام مراحل زندگی فردی و اجتماعی نظم‌پذیر، مسئولیت‌پذیر و نقش‌آفرین باشد. این سه ویژگی مختصات فردی و اجتماعی شخصیت افراد را شکل می‌دهد و در هر مرحله شامل تفاهم، تعامل و یا تقابل فردی و گروهی افراد است (احمدی، ۱۳۹۹)؛ از نظر پیشینه موضوع پژوهش که کاملاً به این موضوع پرداخته باشند با توجه به دسترسی‌های موجود محقق مورد خاصی یافت نشد.

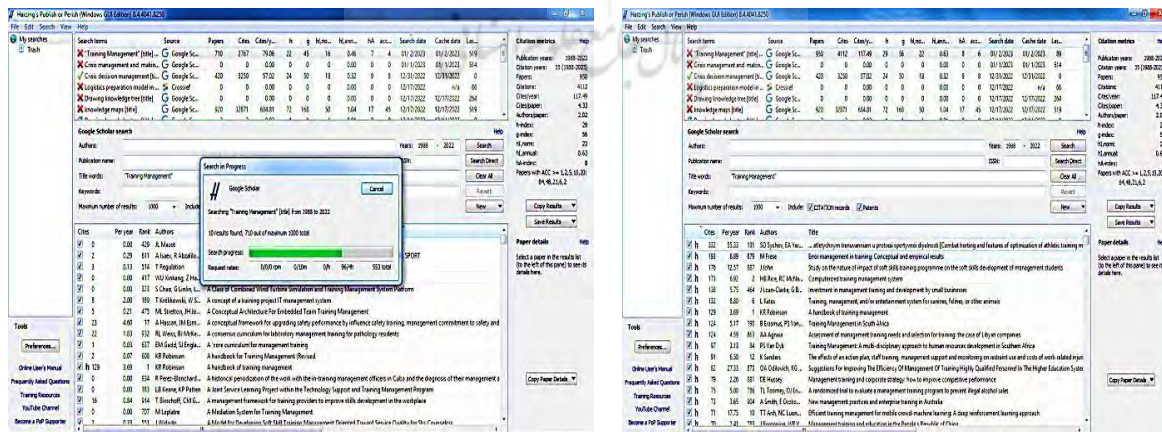
روش پژوهش

روش تحقیق این پژوهش فراترکیب و از نوع کیفی و کاربردی است. فراترکیب با فراهم کردن نگرشی نظام‌مند برای پژوهشگران از طریق ترکیب پژوهش‌های کیفی مختلف به کشف موضوعات و استعاره‌های جدید و اساسی می‌پردازد و با این روش، دانش جاری را ارتقا می‌دهد و دید جامع و گسترده‌ای را به مسائل به وجود می‌آورد. فراترکیب مستلزم این است که پژوهش‌گر بازنگری دقیق و عمیقی انجام دهد و یافته‌های پژوهش کیفی مرتبط را ترکیب کند (شهبازی سلطانی و صلواتیان، ۱۳۹۶). دوره زمانی انجام داده‌های مورد مطالعه در فاز مرور ادبیات با توجه به کوتاه بودن مفهوم ترسیم درختواره دانشی حکمرانی برای مدیریت نظام آموزش و پرورش استان در بین پژوهشگران بازه زمانی ۱۹۸۸ تا ۲۰۲۲ همانند جدول (۱) در نظر گرفته شده است. جامعه آماری این تحقیق تمام اسناد کتابخانه‌ای مرتبط با موضوع مدیریت آموزش است و نمونه آماری آن تمام اسناد نمایه شده در گوگل اسکولار (Google Scholar) و از نوع تمام شماری و ابزار نمونه‌گیری نرم‌افزارهای پابلیش اور پریش و مندلی (Publish or Perish و Mendeley) استفاده گردید.

جدول ۱. راهبرد جستجو در پایگاه Google Scholar

واژه	میدان انتشار	فاصله زمانی	نمایه‌ها
"Education knowledge management" "Governance knowledge of education system management"	موضوع	۱۹۸۸-۲۰۲۲	SCI-EXPANDED, SSCI, CPCI-S, CPCISSH, ESCI

شیوه گردآوری داده‌ها مطابق با شکل (۱) از طریق مراجعه به پایگاه‌های اسناد و جستجوی مدارک علمی صورت گرفته است.

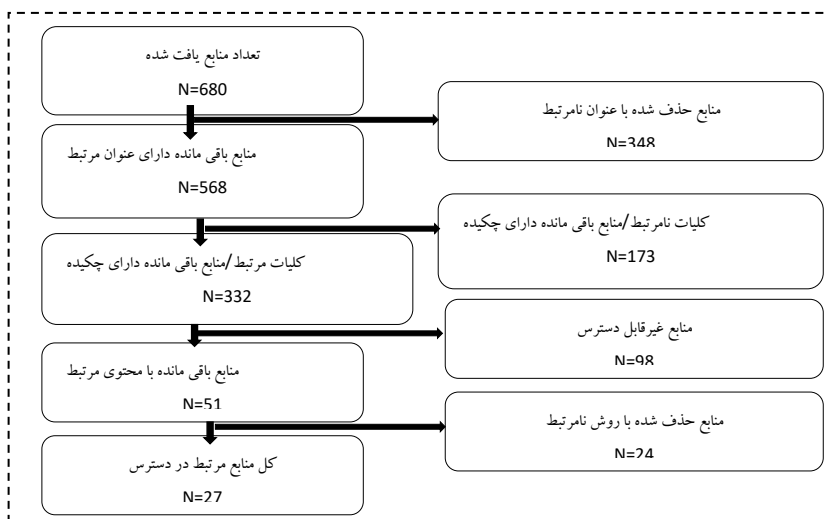

شکل ۱. نتیجه جستجو Publish or Perish

ابتدا از طریق گوگل اسکولار در نرم‌افزار Publish or Perish مقالات مرتبط با موضوعات «دانش حکمرانی مدیریت نظام آموزش»، «مدیریت دانش آموزش» را بررسی کرده که بر اساس این راهبرد جستجو، ۶۸۰ مقاله شناسایی گردید و اطلاعات گزارش کامل مقالات مانند عنوان، چکیده، کلیدواژه‌ها، منابع، تعداد صفحات، نویسندگان و اطلاعات مجله به صورت CSV از Publish or Perish در فایل اکسل و فایل‌های متنی ذخیره شد و با نرم‌افزار MAXQDA220 تحلیل شده است. رویکرد انتخابی پژوهش حاضر برای اجرای فراترکیب، رویکردی توسعه‌یافته و تلفیقی از ترکیب موضوعی یا زمینه‌محور است.

در این مرحله ابتدا سؤالات پژوهش به صورت مشخص تدوین می‌گردد و حوزه‌های مرتبط با آن به لحاظ موضوعی شناسایی می‌شوند. سؤال اصلی این پژوهش این است: درختواره دانش حکمرانی برای مدیریت نظام آموزش در کشور چگونه است؟ سؤالات فرعی آن نیز مفهوم‌شناسی درختواره دانش، مفهوم‌شناسی دانش آموزش و حکمرانی مدیریت نظام آموزش استان تعیین شد. با شروع جستجوها و بررسی نتایج اولیه مرحله اول پژوهش در شناسایی دانش و عناصر اصلی حکمرانی نظام آموزش؛ این نتیجه گرفته شد که چارچوب مورد نظر دارای سه عنصر اصلی شامل، عمق بخشی ارکان اندیشه‌ساز آموزش، سیاست‌گذاری آموزش و معماری مؤلفه‌های حکمرانی برای مدیریت نظام آموزش و پرورش استان خواهد بود.

در فرایند جستجو، پژوهشگر مؤلفه‌های مختلفی را مانند عنوان، چکیده، واژگان کلیدی، محتوا و کیفیت پژوهش‌های مرتبط در نظر گرفته و مقالات و کتبی را که با سؤال و هدف پژوهش تناسبی نداشته‌اند، حذف کرده است. در این گام مشخص می‌شود که آیا اسناد علمی یافت شده متناسب با سؤال پژوهش مرتبط می‌باشد یا خیر. علاوه بر مرتبط بودن اسناد براساس معیارهایی که مشخص‌کننده کیفیت اسناد هستند نیز سنجیده شده و ممکن است از مشارکت در نتایج حذف شوند. لذا در این مرحله به منظور بررسی منابع و مقالات به دست آمده از غربال «عنوان، چکیده و محتوا» استفاده گردید. در شکل (۲)، خلاصه فرایند جستجو و انتخاب منابع به شکل نمادین ارائه شده است.

شکل ۲. بررسی و انتخاب منابع مناسب

با توجه به اینکه شناسه‌گذاری اولیه مقالات و کتب برای پاسخ‌گویی به سؤالات پژوهش صورت گرفته است. در برخی مراحل رویکرد قیاسی و مراحل دیگر رویکرد استقرایی اتخاذ شده است. یعنی از هر دو رویکرد قیاسی و استقرایی در این پژوهش استفاده شده است. در این پژوهش، شناسه‌ها به ترتیب زیر ترکیب می‌شوند:

شکل ۱-۱. سلسله مراتب شناسه‌گذاری و ترکیب داده‌ها در این پژوهش

با جستجوی اسناد بر مبنای موضوع پژوهش در نرم‌افزار Publish or Perish با واژگان تعیین شده، تعداد ۶۸۰ سند علمی شناسایی گردید که این اسناد ابتدا بر اساس به‌روزترین و پراسنادترین مرتب شد و پس از آن با بررسی عناوین، چکیده، محتوی و روش تحقیق اسناد، در نهایت تعداد ۲۷ عنوان سند علمی خارجی و داخلی برای استخراج مفاهیم درختواره حکمرانی با استفاده از نرم‌افزار

MAXQDA Analytics Pro 2020 انتخاب شد و در ادامه آن با بررسی عمیق تمامی اسناد و مقالات علمی در نهایت تعداد ۲۲۱ کد اولیه در رابطه با حوزه‌های تخصصی دانش حکمرانی برای مدیریت نظام آموزش و پرورش استان مطابق با شکل شماره (۳) استخراج گردید.

شکل شماره ۳- نحوه کدگذاری داده‌ها در نرم‌افزار MAXQDA Analytics Pro 2020

نتایج حاصل از کد گذاری و باز تعریف کدگذاری در جدول (۲) بیان گردیده است.

جدول ۲- کدهای تنظیم شده دانش حکمرانی برای مدیریت نظام آموزش و پرورش استان

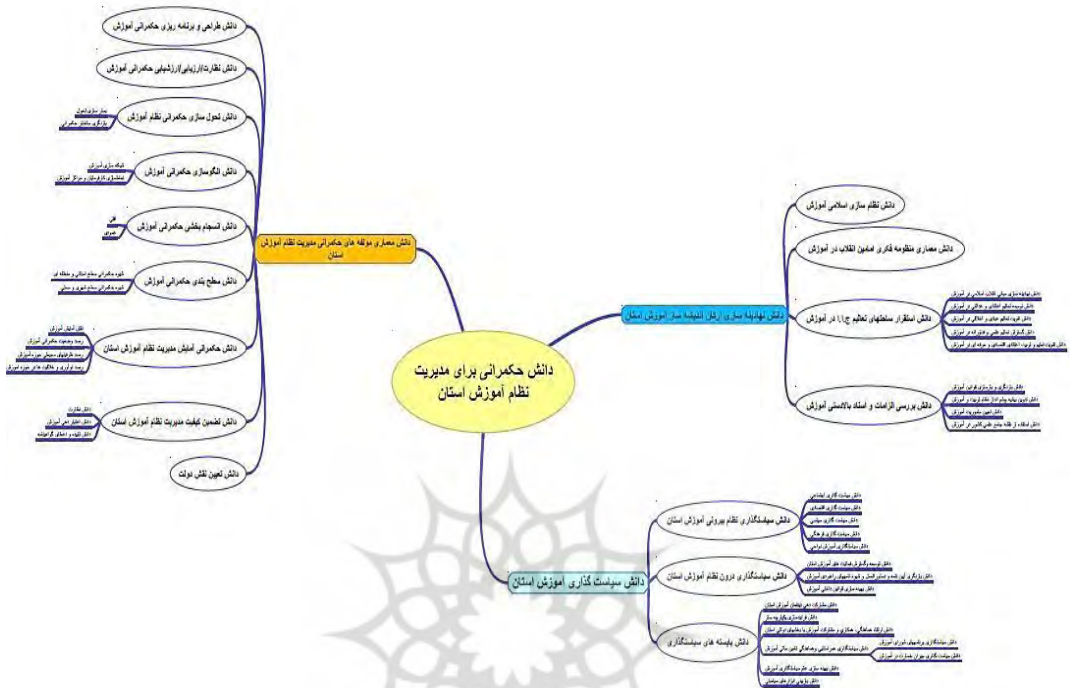
منابع	سطح فرعی	سطح اصلی	دانش حکمرانی برای مدیریت نظام آموزش و پرورش استان
Yusuf et (۱۳۹۴) (همکاران، ۱۳۹۴) (al, 2021) (مهری‌عالی، ۱۳۹۴) (یوسفی، ۱۴۰۱) (سحر نجار لشگری، هاجر زارعی، علی خلیلی، سمیرا پالی ۱۴۰۰) (قدسی‌پور و همکاران ۱۳۹۹) (ضابط‌پور کردی و همکاران Nickel,) (Gnezdova et al., 2020) (۱۳۹۷ Owen,) (Tohawi et al., 2019) (2011 (Odden, 2011) (2014)	دانش نظام‌سازی اسلامی آموزش استان	دانش نهادینه سازی ارکان اندیشه‌ساز آموزش استان	
	دانش معماری منظومه فکری امامین انقلاب در آموزش		
	دانش بررسی الزامات و اسناد بالادستی آموزش		
(درویشی و همکاران ۱۳۹۹) (قرونه و همکاران، ۱۳۹۸) (صبغیان، ۱۳۹۸) (محمدعلی، ۱۳۹۸) (یوسفی، ۱۴۰۱) (قاضی‌زاده‌فرد و همکاران ۱۳۹۴) (فطانت‌فردحقیقی و همکاران، ۱۴۰۰) (هاشمی و همکاران، ۱۴۰۰) (Coban et al.,) Tohawi et al.,) (Nickel, 2011) (2019 (Kamasheva et al., 2016) (2019)	دانش سیاست‌گذاری درونی مدیریت نظام آموزش استان	دانش سیاست‌گذاری آموزش استان	
	دانش سیاست‌گذاری بیرونی مدیریت نظام آموزش		
	دانش بایسته‌های سیاست‌گذاری		
(رزقی و پیراینده، ۱۳۹۱) (قرونه و همکاران، ۱۳۹۸) (صبغیان، ۱۳۹۸) (محمدعلی، ۱۳۹۸) (یوسفی، ۱۴۰۱) (Mursidi,) Padek) (Baltabayeva et al., 2020) (2017 (et al., 2015) (رجبی و همکاران، ۱۳۹۹) (نظرزادزارع و همکاران، ۱۳۹۳) (رجایی، Davis &) (هاشمی و همکاران، ۱۴۰۰) (۱۳۹۷ (D'Lima, 2020) (ضابط‌پور کردی و	دانش طراحی و برنامه ریزی	دانش معماری مؤلفه‌های حکمرانی مدیریت نظام آموزش استان	
	دانش تحول سازی		
	دانش الگوسازی حکمرانی آموزش		
	دانش انسجام بخشی حکمرانی آموزش		
	دانش آسیب شناسی حکمرانی آموزش		

همکاران، (۱۳۹۷) (Tohawi et al, 2019) Vardhan & (Kamasheva et al, 2016) (Luke et al, 2016) (Establishing, 2020)	دانش سطح بندی حکمرانی آموزش
	دانش حکمرانی آمایش آموزش
	دانش حکمرانی تضمین کیفیت
	دانش تعیین نقش دولت
	دانش برنامه ریزی راهبردی آموزش

یافته‌های پژوهش

یکی از ارکان اساسی برای حکمرانی نظام آموزش داشتن دانش لازم و مفید برای آن است. براساس نتایج تحلیل اسناد معتبر علمی مشخص شد که دانش حکمرانی برای مدیریت نظام آموزش و پرورش استان در سه سطح اصلی: ۱. دانش نهادینه‌سازی ارکان اندیشه‌ساز آموزش؛ ۲. دانش سیاست‌گذاری آموزش؛ ۳. دانش معماری مؤلفه‌های حکمرانی حکمرانی برای مدیریت نظام آموزش و پرورش استان دسته‌بندی می‌شود و هرکدام از آنها نیز دارای ۱۶ سطح فرعی است که هرکدام از این سطوح عبارت است از: دانش نظام‌سازی اسلامی آموزش، دانش معماری منظومه فکری امامین انقلاب در آموزش، دانش بررسی الزامات و اسناد بالادستی آموزش برای سطح نهادینه‌سازی ارکان اندیشه‌ساز آموزش قابل خلاصه‌سازی است. دانش بایسته‌های سیاست‌گذاری، دانش سیاست‌گذاری بیرونی نظام آموزش، دانش سیاست‌های درون نظام آموزش برای سطح سیاست‌گذاری آموزش قابل پیگیری است. دانش طراحی و برنامه‌ریزی، دانش تحول‌سازی، دانش الگوسازی حکمرانی آموزش، دانش انسجام‌بخشی حکمرانی آموزش، دانش آسیب‌شناسی حکمرانی آموزش، دانش برنامه‌ریزی راهبردی آموزش، دانش حکمرانی آمایش آموزش، دانش حکمرانی تضمین کیفیت، دانش تعیین نقش دولت، دانش سطح‌بندی حکمرانی نظام آموزش در سطح معماری مؤلفه‌های حکمرانی برای مدیریت نظام آموزش و پرورش استان شناسایی و تشخیص داده شد.

ترسیم درختواره دانش یک نمایش گرافیکی از دانش‌های مورد نیاز آن حوزه است که به درک چگونگی ارتباط دانش مورد نیاز دیگران کمک می‌کند (Henriques, 2022). به نوعی نقشه راهی برای استفاده‌کنندگان از این تکنیک است که در آن دانش و روابط بین آن برقرار می‌شود. رویکرد مطلوب ترسیم درختواره دانشی با استفاده از اسناد معتبر داخلی و خارجی طی مراحل نظام‌مند انجام می‌گیرد که در این تحقیق با توجه به اسناد در دسترس درختواره دانش حکمرانی برای مدیریت نظام آموزش و پرورش استان مطابق با شکل (۴) پیشنهاد می‌شود.

شکل ۴. درختواره دانش حکمرانی برای مدیریت نظام آموزش و پرورش استان

برای حکمرانی و مدیریت نظام آموزش و پرورش استان توسط یک سیاستمدار یا تصمیم‌گیر، داشتن دانش عمق‌بخشی ارکان اندیشه‌ساز از جمله رهنمون‌های امامین انقلاب و منابع دینی و اسناد بالادستی را باید در نظر بگیرد و همچنین از معیارهای حکمرانی نظام آموزش مثل طریقه برنامه‌ریزی و طراحی نظام آموزش و شیوه انسجام‌سازی و افزایش کیفیت و موارد دیگر استفاده کند. در سیاست‌گذاری حکمرانی برای مدیریت نظام آموزش و پرورش استان، دانش مسائل محیطی اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی را داشته باشد تا بتواند با دانش بایسته‌های سیاست‌گذاری بهترین تصمیمات کلان نظام آموزشی استان‌ها را بگیرد.

فهرست منابع

الف) منابع فارسی

۱. احمدی، آمنه و همکاران (۱۳۹۹). تحلیلی بر صورت‌بندی اهداف در نظام آموزشی ایران، فصلنامه علمی- پژوهشی تعلیم و تربیت، ۳۶ (۴)، ۵۱.
۲. اکبری، سارا؛ فیله‌کش، مریم و تقوی، سید محمدعلی (۱۳۹۵). تأملی در باب حکمرانی متعالی برای تحقق زندگی مطلوب در سیره امام علی(ع)، دوفصلنامه سیاسی، ۸ (۱).
۳. امیرخانی، امیرحسین و حاجی‌زاده صفار، محبوبه (۱۳۹۵). بررسی تأثیر زیرساخت‌های مدیریت دانش بر عملکرد سازمانی در کارکنان معاونت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، فصلنامه مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی مشهد، ۷ (۱).
۴. باقری مقدم، ناصر و احمدی، حسن (۱۳۷۹). آسیب‌شناسی حکمرانی در نظام آموزش عالی ایران، نشریه سیاست‌گذاری عمومی، ۴ (۴)، ۷۴-۵۵.
۵. باقری، بابک (۱۳۹۱). بررسی کارایی درونی آموزش ابتدایی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، برنامه‌ریزی آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی دزفول.
۶. بیک‌زاده، جعفر و قربانی، صابر (۱۳۹۶). حکمرانی خوب چیست؟ نشریه حسابداری- مدیریت و اقتصاد با رویکرد پویایی اقتصاد ملی، ملایر، دانشگاه آزاد اسلامی.
۷. جهانیان، خشایار، (۱۴۰۰). درخت (تکسونومی) دانش چیست؟
<https://inknowtex.ir/what-is-the-tree-of-knowledge>
۸. درویشی، محمدرسول؛ قایدی، محمدرضا؛ کشیشان‌سیرکی، گارینه و توحیدفام، محمد (۱۳۹۹). سیاست‌گذاری آموزش در ایران با توجه به نظریه حکمرانی خوب (مطالعه موردی: شاخص اعتماد عمومی)، نشریه رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۴۵، ۳۰۴-۲۸۹.
۹. رزقی‌شیرسوار، هادی و پیراینده، پانته‌آ (۱۳۹۱). ارزیابی آموزش عالی کشور در فرایند جهانی شدن، فصلنامه مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، ۲ (۵)، ۱۴-۱.
۱۰. سبک‌رو، مهدی و همکاران (۱۴۰۰). تحلیل ساختار فکری مطالعات کارکنان دانشی بر اساس مقالات، مجله علم سنجی کاسپین، ۸ (۲)، ۱۲۸-۱۱۶.
۱۱. شریف‌زاده، فتاح و قلی‌پور، رحمت‌اله (۱۳۸۲). حکمرانی خوب و نقش دولت، تهران: فصلنامه فرهنگ مدیریت.
۱۲. صباغیان، علی (۱۳۹۸). الزامات و پیامدهای تحول حکمرانی آموزش عالی در اروپا، نشریه سیاست‌گذاری عمومی، ۲، ۲۴۷-۲۲۹.
۱۳. فراهانی، حسن (۱۳۸۸). مدیریت دانش و کارکردهای آن در سازمان‌ها، ماهنامه معرفت، ۱۸ (۲).
۱۴. فطانت‌فردحقیقی، میلاد، زین‌آبادی، حسن‌رضا؛ آراسته، حمیدرضا و نوه‌ابراهیم، عبدالرحیم (۱۴۰۰). طراحی الگوی حکمرانی مطلوب در نظام آموزش عالی، نشریه مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، ۳۸، ۳۴۶-۳۲۵.

۵۵. فطانت‌فردحقیقی، میلاد و همکاران (۱۴۰۰). طراحی الگوی حکمرانی مطلوب در نظام آموزش عالی، فصلنامه مطالعات راهبردی سیاستگذاری عمومی، ۳۸، ۳۴۶-۳۲۴.
۶۶. قاضی‌زاده‌فرد، سید ضیال‌الدین؛ نادری‌خورشیدی، علیرضا؛ احمدوند، علی‌محمد و جلالی‌کوتنایی، فیض‌اله (۱۳۹۴). ارائه الگوی مدیریت راهبردی تربیت و آموزش در دانشگاه‌های نیروهای مسلح کشور، علوم سیاسی، ۴۹، ۷۸-۳۳.
۷۷. موغلی، علیرضا (۱۳۸۷). نقش عوامل حیاتی موفقیت مدیریت دانش در کسب مزیت رقابتی، پیک نور- علوم انسانی، ۶ (۱)، ۸۲-۱۰۶.
- ... مهری‌عالی، سعید (۱۳۹۴). اهمیت مدیریت آموزشی در اسلام. پوهنتون کابل.
۹۹. مشاوران مهندسی نداک (۱۳۹۸). درخت دانش، فایل‌های آموزشی، <https://nodak.ir>.
۱۰۰. یوسفی، هادی (۱۴۰۱). بررسی وضعیت حکمرانی آموزش عالی ۱۰ کشور دنیا از نظر مولفه‌های ساختار اداری، تأمین مالی و ارزیابی و تضمین کیفیت و ارائه رویکردهای سیاستی، نشریه گزارش‌های کارشناسی، ۶۴۸-۶۰۹.

ب) منابع انگلیسی

1. Davis, R., & D'Lima, D. (2020). Building Capacity in Dissemination and Implementation Science: A Systematic Review of the Academic Literature On Teaching and Training Initiatives. *Implementation Science*, 15(1). <https://doi.org/10.1186/S13012-020-01051-6>.
2. Henriques, G. (2022). The Tree of Knowledge System. In: A New Synthesis for Solving the Problem of Psychology. *Palgrave Studies in The Theory and History of Psychology*. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-18493-2_6.
3. Imani, F., Eslami, G., & 3, R. B. (2022). The Effect of Perceived Ethical Leadership On Knowledge Hiding a Case Study On an Automobile Factory. *Scientific Journal of Organizational Knowledge Management Investigating*, 5(Knowledge Management), 143-180.
4. Luke, D. A., Baumann, A. A., Carothers, B. J., Landsverk, J., & Proctor, E. K. (2016). Forging A Link Between Mentoring and Collaboration: A New Training Model for Implementation Science. *Implementation Science*, 11(1). <https://doi.org/10.1186/S13012-016-0499-Y>.
5. Padek, M., Colditz, G., Dobbins, M., Koscielniak, N., Proctor, E. K., Sales, A. E., & Brownson, R. C. (2015). Developing Educational Competencies for Dissemination and Implementation Research Training Programs: An Exploratory Analysis Using Card Sorts. *Implementation Science*, 10(1). <https://doi.org/10.1186/S13012-015-0304-3>

6. United Nations Development Programme(UNDP) (1997), Governance for Sustainable Human Development, Presen at:
Www.Undp-Pogar.Org /Publications/Governance/ Goodgov.Pdf.

Knowledge Tree of Governance for The Management of the Education System of the Province

Nematollah Ghasemi² Behrouz Kameli³ Mehran Keshtkar Haranaki⁴

Abstract

With The Rise of the Role of Knowledge in Various Fields, It Is Important to Pay Attention to The Governance Knowledge of the Education System for Policy Making and Its Correct Management as A Platform for The Growth and Progress of Societies in Various Fields. The Governance's Knowledge Tree of the Provincial Education System Is One of the Appropriate Solutions for Macro-Policy and Correct Management in The Selection of Education Managers of That Region. The Drawing of Collaborative Knowledge for The Management of the Province's Education System Will Be a New Paradigm and A Systematic Approach in The Governance of the Province's Education System, And A New Perspective Can Be Applied in Its Management. The Main Goal of This Research Is to Extract and Group the Main Branches of Knowledge Needed by Governance for The Management of Education and Education in The Province Through a Meta-Composite Qualitative Method. The Population and Statistical Sample of This Research Is All the Library Documents Related to The Governance of the Education System in The Period from 1988 To 2022. All Documents Indexed in Google Scholar Were Identified Using Publish or Perish Software, And Finally 27 Tracked Documents Out of 680 Scientific Documents and Also Coding of 221 Specific Keywords from The Documents Were Analyzed with MAXQDA Analytics Pro 2020 Software. The Result Is That the Governance Knowledge Tree for Managing the Education System of the Province with The Imindq Software Based On the Analysis of Valid Scientific Documents in Three Main Levels of Knowledge of Institutionalization of Education Thought-Making Elements, Knowledge of Education Policy, Knowledge of Architecture of the Governance Components of the Education System of the Province and Each to Several Levels. Another Subsection Was Categorized and Drawn.

Keywords: Knowledge, Knowledge Tree, Governance, Education System.

2. Ph.D. candidate of strategic knowledge management and a faculty member of the academic staff of Tarbiat Pasdari University of Imam Hossein (AS).

3. Assistant Professor of Strategic Knowledge Management, supreme national defense university and strategic Research Institute.

4. Assistant Professor of Strategic Knowledge Management, supreme national defense university and strategic Research Institute.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی